

W.J. Wolff:

ARMADILLIDIUM ALBUM OP EEN NIEUWGEVORMD EILAND

Enige jaren geleden verscheen van de hand van Vader (1965) een artikel in het Zeepaard over het voorkomen van de pissebed *Armadillidium album* in het Deltagebied. Deze kleine witte pissebedjes, die op het strand onder aanspoelsel in de stormlijn te vinden zijn, bleken op alle stranden langs de Noordzeekust voor te komen. Ze leven op een tamelijk hoog niveau op het strand en worden daar slechts zelden door het zeewater bereikt. De pissebedjes gedragen zich dan ook als echte landdieren.

Sinds 1966 is er in het Deltagebied een nieuw eiland langs de Noordzeekust bijgekomen: het werkeiland in de mond van het Brouwershavense Gat dat dienst heeft gedaan bij de afsluiting van dit water. Op 4 mei 1971, 3 dagen nadat het laatste caisson in het noordelijke sluitgat was geplaatst, bezochten de heren L. de Wolf en A.J.J. Sandee en schrijver dezes, allen verbonden aan het Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek te Yerseke, dit werkeiland. Aan de zeezijde bevond zich reeds een breed strand en aan de voet van de dijk waren reeds lage duintjes aanwezig. Min of meer als routine werd in de stormlijn even onder het aanspoelsel naar *Armadillidium* gekeken. Verbazingwekkend genoeg werden daar inderdaad 3 exemplaren van deze soort aangetroffen, hetgeen meteen de vraag doet rijzen: "Hoe zijn die daar gekomen?"

Het is natuurlijk uitgesloten dat ze in de drie dagen na de sluiting van de caissondam snel even vanaf Goeree over een afstand van meer dan een kilometer naar het werkeiland waren gewandeld. Ook zijn ze vrijwel zeker niet door menselijke hulp vanaf de andere eilanden gekomen. Zand is er op het werkeiland zelf genoeg en wordt dus niet aangevoerd, rijshout komt vers uit het binnenland en helm was bijna nog niet uitgepoot op de stuifduintjes. Bovendien groeit helm niet of nauwelijks in het biotoop van *Armadillidium* en men zal het daar liever ook niet weghalen. Het is ook nauwelijks voor te stellen dat de dieren door de wind zijn meegevoerd over een afstand van bijna 1 km open water, zodat als uiteindelijke conclusie overblijft dat de dieren via het water zijn gekomen.

Tot eenzelfde conclusie kwam Dahl (1946) na zijn onderzoek over de verspreiding van strandvlooien langs de Sont tussen Zweden en Denemarken. Hij meende dat de strandvlooien waarschijnlijk met aanspoelsel dat op het ene strand werd losgeslagen en elders weer werd gedeponerd, werden meegevoerd. Inderdaad hebben de door hem bestudeerde dieren een aantal eigenschappen die dit niet onwaarschijnlijk maken. Ze kunnen namelijk een langdurig verblijf in water goed doorstaan en ze houden zich in het water bij voorkeur aan één of ander voorwerp vast. Waarschijnlijk zijn de strandvlooien (*Talorchestia deshayesi*) die ook op het werkeiland in het Brouwershavense Gat werden aangetroffen, daar wel op deze manier gekomen.

Of *Armadillidium* ook zo vervoerd kan worden is echter zeer de vraag. In de eerste plaats hebben de dieren de neiging zich bij verstoring op te rollen, en in de tweede plaats zien ze er niet uit, dat ze het lang in het water zullen uithouden. Hoe dit zit, kan een SWG-er misschien eens in een aantal eenvoudige proefjes proberen uit te maken.

Mocht het inderdaad zo zijn dat we de dieren in staat moeten achten zeearmen over te steken door middel van passief transport, dan duikt de vraag weer op waarom ze nog steeds niet op Terschelling en wel op Vlieland (Swennen, 1965) zijn gevonden. Wie vindt nu de eerste Terschellinger *Armadillidium*?

Adres van de schrijver: Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek, Vierstraat 28, Yerseke.

Geciteerde literatuur:

- Dahl, E., 1946. Undersökningar över Öresund, 29. The Amphipoda of the Sound, Part 1: Terrestrial Amphipoda. Lunds Univ. Årsskrift N.F. Avd. 2, Bd. 42, Nr. 6 : 1-53.
- Swennen, C., 1965. *Armadillidium* album op Vlieland. Het Zeepaard 25 : 112-113.
- Vader, W.J.M., 1965. Een halophile landpissebed, *Armadillidium* album, in Nederland. Het Zeepaard 25 : 47-56.
-